

Vogelcursus 2024, excursie 7, zaterdag 4 mei - Brabantse Biesbosch

Diverse wekkertjes in Vijfheerenlanden gaan vroeg af. Wie meegaat op de vroege vogel excursie wordt beloond met prachtig ochtendgloren. Een deken van nevel hangt boven de velden, een roodoranje zonnetje komt op en het is volkomen windstil. Betere omstandigheden om te vogelen zijn nauwelijks denkbaar. Er is dan ook geen sprake van enig ochtendhumeur bij de 18 vogelaars die elkaar treffen in de Biesbosch. Integendeel, de sfeer zit er al goed in. We verzamelen op parkeerplaats Pannekoek vlakbij het Biesboschmuseum in Werkendam. Vervolgens stappen we bij elkaar in, zodat we met minder auto's naar een kleine parkeerplaats gaan in een ander deel van de Biesbosch. Tussen 7 en 9 uur staat er een heen en weertje door polder Maltha op de planning.

Hier worden we welkom geheten door veel gekwetter, waaronder de *tuinfluiter*. Wat een prachtige melodie van warme, rollende klanken! Iemand zegt: een snelle *merel*. Soortgelijke zang, maar dan sneller. Hij wordt ook wel vergeleken met de *zwartkop*, die ook snel en gevarieerd zingt. Dan blijkt de zwartkop de tuinfluiter ook nog te kunnen imiteren. Vroeger werd de zwartkop daarom wel zwartkoptuinfluiter genoemd. Gelukkig hebben we goede gidsen én de Merlin Bird app: ervaring en techniek! Waarbij de app vooral als bevestiging dient. Maar, ook voor miscommunicatie kan zorgen. Als jij het over app hebt en je gesprekspartner over eb, dan zit je heel even niet op dezelfde golflengte. En eb dat heb je in een zoetwatergetijdengebied als de Biesbosch.

Dan zien we een bruin vogeltje met zachtgele flanken, *fitis* of *tijftjaf*? Als het snaveltje opengaat weten we het zeker: *fitis*. *Fitis* zet wat feller in, een *zwartkop* zet hetzelfde in als een *merel*, leren we. De volgende zangvogel op rij is de *nachtegaal*. Fijn dat deze nachtzanger de dag ook nog even meepakt. De *koekoek* vliegt over en neemt plaats op een toplocatie voor onze fotografen: een kale boom. Zo kunnen we hem niet alleen horen, maar ook goed zien. Een andere vogel die je meestal eerst hoort en dan ziet is de *grote bonte specht*. We horen geen roffel, wel een roep van Chris in de voorste linie: worm met lijster! Als we hem in het vizier krijgen, snappen we de omschrijving: wat een vette worm heeft deze zanglijster in z'n snavel. Vogels zingen vaak voordat ze gaan foerageren. Deze vroege vogel heeft z'n show blijkbaar al weggegeven en gaat nu lekker genieten van een zaterdagmorgenontbijtje. Iets verderop zit, jawel, de *visarend*, in de top van een dode stakerige boom. Een bezoek aan de Biesbosch is eigenlijk niet compleet zonder visarend of zeearend te zien, dus op dit punt, nog geen uur onderweg, is onze missie al geslaagd. Zeker als we tussendoor ook nog de *roerdomp* horen. Twee niet nader te noemen dames zien een vliegende vis, wat hen op ietwat meewarige blikken komt te staan. Iets verderop zit een bruin vogeltje de longen uit z'n lijfje te zingen. Lijkt op een karekiet, maar zo zingt hij niet. Een *bosrietzanger*! Niet bepaald schuw dit vogeltje. Hij blijft zitten waar hij zit: op een rietstengel vlak naast het wandelpad. Op de terugweg zit hij er nog steeds. Waarschijnlijk uit te rusten van z'n lange reis uit Oost-Afrika. Lopend langs een natuurhuisje dat we allemaal wel willen huren, bereiken we het einde van het pad. Maar van snel omkeren is geen sprake. Daar zorgen de *nachtegaal* en *tuinfluiter* wel voor. Samen zingen ze tegen elkaar op. Tijdens dit wonderschone ochtendconcert vliegen er steeds puttertjes over en weer. Zucht, wat is dit mooi! Beiden laten zich niet makkelijk zien, maar ach, luisteren alleen al is zo'n genot! Wil je de nachtegaal zien dan is dit het recept: vroeg op en veel geduld! Onze fotografen is het dan toch gelukt om ze in beeld te vangen, net als een goed gecamoufleerde *boomkruiper* die er tussendoor piept. Halverwege de terugreis valt het grote takkennest in een hoogspanningsmast goed op. Een gangbare plek voor roofvogels, als vertrekpunt voor de jachtvluchten en veilig, omdat ze vijanden goed zien aankomen.

En dan, terug naar parkeerplaats Pannekoek voor vogelexcursie deel 2. Lastig om niet enthousiast te doen bij de enkele, iets minder vroege vogel die deelneemt aan de tweede helft: van 9 - 12 uur. Maar de *gekraagde roodstaart* zorgt al snel voor een aangename verrassing. Nu ja, verrassing. Op de vraag hoe je, met tegenlicht, kunt zien dat het om een gekraagde roodstaart gaat, als reactie krijgen: “omdat hij hier maandag ook zat,” is toch geen antwoord dat je van een gids verwacht. Goed waarneembaar zit deze vogel met z’n oranje buikje helemaal in de top van een kale tak en met alle telescopen opgesteld, kunnen we ‘m van alle kanten bewonderen. Tip van Piet: als je voor de gaatjes in de nestkastjes voor koolmezen en pimpelmezen een plaatje zet en dit weghaalt als de mezen ergens anders een nestje hebben, dan heb je kans dat de gekraagde roodstaart in deze nestkastjes komt broeden. De zoektocht naar een geschikt huis, speelt dus niet alleen bij mensen.

Ondanks de ludieke oproep om als gidsen een beetje verdelen, zodat ze elkaar niet kunnen tegenspreken, staan we even later bij de grote plas op een kluitje te discussiëren of die ene steltloper daar héél inde verte een *tureluur* of *zwarte ruiter* is. Krijgen we van de ene gids een betoog over het verschil in kleur van boven- en ondersnavel, vertelt een ander dat je het beter aan de lengte van de snavel kunt zien: één of twee keer zo lang als de kop. Respectievelijk tureluur of zwarte ruiter. Tja, als zelfs de gidsen er niet uitkomen, trekken we ook meteen de *zwartkopmeeuwen* in twijfel. Zijn het echt geen *kokmeeuwen*? Nee, wordt stellig beweerd, want felrode snavel. Heerlijk die plagerijtjes, zonder elkaar af te troeven.

Het aantal eenden houdt niet over. Een *pijlstaart* wordt waargenomen, maar voordat iedereen een blik door de telescoop heeft kunnen werpen is hij er pijlsnel vandoor gegaan. Naast wat gangbare soorten zijn de *bergeenden* de meest opvallende. Bergeenden leven eigenlijk in de duinen, wordt ons verteld. Waarom heten ze dan *bergeenden*? “Omdat duinen voor Nederlandse begrippen net bergen zijn”. Na vandaag beginnen we onze gidsen af en toe toch een heel klein beetje te wantrouwen. “Bij de uiterwaarden van de Lek worden ze ook vaak gezien. Ze broeden graag in konijnenholen.” Dit klinkt dan wel weer aannemelijk. Als we een van de gidsen “ijsvogel” horen zeggen, vergeten we de context en staan meteen op scherp. Terwijl hij alleen probeert te zeggen dat dit gebied met veel overhangende takken bij het water echt ijsvogelgebied is. Vanaf een dijkje tellen we minstens acht *blauwe reigers* op nesten hoog in de bomen. Teruglopend door de griend Pannekoek valt ons oog op de gele zwavelzwam op een verticale boomstam en een kikker op een horizontale boomstam. Het vogelconcert en de excursie zijn tot een slotakkoord gekomen: wat hebben we genoten!

Andere waargenomen vogels: *boerenwaluw*, *brandgans*, *cetti’s zanger*, *fuut*, *gaai*, *geelpootmeeuw*, *grasmus*, *groenling*, *grauwe gans*, *grote Canadese gans*, *grasmus*, *heggenmus*, *houtduif*, *kluut*, *krakeend*, *knobbelzwaan*, *koolmees*, *kuifeend*, *meerkoet*, *merel*, *nijlgans*, *pimpelmees*, *rietgors*, *rietzanger*, *roodborst*, *scholekster*, *staartmees*, *tijftjaf*, *vink*, *visdief*, *waterhoen*, *wilde eend*, *winterkoning*, *witte kwikstaart*, *zilvermeeuw* en *zwartkop*.

Mariëtte van Koevorden